

УДК 658:005.932.5

ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ ВИТРАТ НА ЛОГІСТИЧНО-ПОСТАЧАЛЬНИЦЬКУ ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ

О.Б. Телішевська

Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького,
Львів, Україна

А.М. Дідик, д.е.н., доцент

ПВНЗ «Львівський університет бізнесу та права», Львів, Україна

Телішевська О.Б., Дідик А.М. Чинники формування витрат на логістично-постачальницьку діяльність підприємств.

У статті виокремлено і надано змістовну характеристику низці основних чинників формування витрат на логістично-постачальницьку діяльність підприємств, які систематизовано на чинники впливу на логістично-постачальницькі процеси (цілі, тактика та стратегія постачання, інформаційне забезпечення логістично-постачальницької діяльності, дії підрозділів і / чи посадових осіб з постачання, логістично-постачальницькі технології, організування складського господарства, обсяги товарообороту, товарна структура виробництва, особливості операційного циклу, технологічний рівень виробництва) та чинники впливу на зовнішніх стейкхолдерів (імідж підприємства, соціальна відповідальність підприємства, рівень конкуренції на ринку, транспортно-логістична інфраструктура, інфляційні очікування).

Ключові слова: витрати, витрати на логістично-постачальницьку діяльність, закупівлі, замовлення, зберігання, логістика, транспортування

Телішевская О.Б., Дидик А.М. Факторы формирования издержек на логистически-снабженческую деятельность предприятий.

В статье выделено и предоставлено содержательную характеристику ряду основных факторов формирования издержек на логистически-снабженческую деятельность предприятий, которые систематизировано на факторы влияния на логистически-снабженческие процессы (цели, тактика и стратегия снабжения, информационное обеспечение логистически-снабженческой деятельности, действия подразделений и / или должностных лиц по снабжению, логистически-снабженческие технологии, организация складского хозяйства, объемы товарооборота, товарная структура производства, особенности операционного цикла, технологический уровень производства) и факторы влияния на внешних стейкхолдеров (имидж предприятия, социальная ответственность предприятия, уровень конкуренции на рынке, транспортно-логистическая инфраструктура, инфляционные ожидания).

Ключевые слова: издержки, издержки на логистически-снабженческую деятельность, закупки, заказ, хранение, логистика, транспортировка

Telishevska O.B., Didyk A.M. Factors of formation costs for company's logistics activity.

The article indicates and thoroughly characterizes a set of the main factors influencing formation of costs for company's logistics activity, which are divided into factors of the influence on logistics processes (goals, tactics and a strategy of supply, information maintenance of logistics activity, actions of departments and/or executives related to supply, logistics technologies, organizing warehouse management, turnover amounts, the commodity structure of production, peculiarities of an operational cycle, the technological level of production) and factors of the influence on external stakeholders (company image, social responsibility of a company, the competition level in a market, transport and logistics infrastructure, inflationary expectations).

Keywords: costs, costs for company's logistics activity, procurements, orders, storage, logistics, transportation

Сутність, змістове наповнення та різноманітність витрат на логістично-постачальницьку діяльність підприємств зумовлює необхідність більш ретельного їхнього діагностування вітчизняними підприємствами. Використання ґрунтовнішого аналітичного інструментарію оцінювання таких витрат як в межах логістичної підсистеми суб'єкта господарювання, так і в межах виробничо-господарської діяльності компанії загалом є передумовою виявлення напрямків їхнього оптимізування.

Оскільки витрати на логістично-постачальницьку діяльність є одним з критеріїв ефективності реалізації логістичних процесів підприємств загалом, вони повинні бути ретельно оціненими і діагностованими. Величина таких витрат, їхня динаміка й особливості формування та використання свідчать і про інноваційність та відповідність застосування сучасного інструментарію управління витратами та логістичного управління.

Чинники формування витрат на логістично-постачальницьку діяльність можна трактувати як будь-які рушійні сили, що виникають у будь-якій сфері логістично-постачальницьких операцій і впливають на величину та структуру таких витрат. У практичній діяльності суб'єктів підприємницької діяльності знання і розуміння зазначених чинників сприяє раціональному вибору тої чи іншої моделі поведінки під час реалізації кожного етапу логістично-постачальницької діяльності.

Аналіз останніх досліджень та публікацій

Проблематика ідентифікування чинників формування різних видів витрат суб'єктів підприємницької діяльності не є новою і висвітлена, зокрема, у працях В. Алькеми, А. Андрушко, Н. Антоненка, І. Бажина, М. Белянцева, М. Білика, М. Васелевського, А. Гаррісона, А. Гаджинського, О. Гірної, Л. Грамсіка, М. Денисенка, Т. Дудара, О. Зборовської, Т. Іманова, Л. Казаріної, А. Кальченко, З. Каїри, І. Канахіна, В. Качуровського, Є. Криківського, О. Кузьміна, В. Кислово, К. Ковтуна, Т. Колодзівної, І. Кретона, М. Крістофера,

О. Куницької, Д. Курбанова, О. Лактіонової, Р. Ларіної, О. Лотиша, В. Лукинського, К. Мельникової, А. Молчанової, Т. Москвітіної, Б. Мізюка, Л. Міротіна, А. Нафігіної, Г. Нечаєва, М. Одрехівського, М. Окландера, О. Орлова та багатьох інших. Разом з тим, зазначені чинники здебільшого аналізуються з позиції економічного аналізу. У літературі можна зустріти поділ таких чинників на ендогенні та екзогенні; базові й опосередковані; чинники, вимірювані чи частково вимірювані; чинники, пов'язані з виробництвом продукції, та чинники, пов'язані з очікуваннями клієнтів; виконавчі та структурні; стратегічні та тактичні; чинники, пов'язані із розмірами підприємства, та інші чинники, ще не пов'язані із розмірами організації.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми

Попри те, що в умовах сьогодення щораз більше як вітчизняних, так й іноземних дослідників звертають увагу у своїх працях на проблему витрат на логістично-постачальницьку діяльність, це економічне поняття все ж є предметом гострої наукової полеміки теоретиків і практиків. Причини цього – різноманітні, однак пріоритетними з них є такі: недостатній рівень теоретичного обґрунтування цього поняття та проблеми кількісного оцінювання величини таких витрат (у т.ч. у структурі логістичних витрат загалом). Загалом очевидно, що існування різноманітних підходів до трактування сутності витрат на логістично-постачальницьку діяльність суб'єктів господарювання є типовим явищем в економічній науці, оскільки сприяє розвитку цього поняття. Водночас, це суттєво ускладнює можливості ідентифікування чинників формування таких витрат і тим самим розв'язання актуальних завдань практичного характеру. Можна погодитись із поширеною у літературі тезою про те, що виокремлення витрат на логістично-постачальницьку діяльність підприємств ускладнене перш за все тісним переплетенням таких витрат з іншими витратами суб'єкта господарювання. Окрім того, автори вказують на проблему низького рівня можливостей облікових систем у виокремленні зазначених витрат і не відповідають вимогам сучасної логістики.

Виокремлення чинників формування витрат на логістично-постачальницьку діяльність підприємств безпосередньо визначається змістовим наповненням таких витрат. Очевидно, що деякі з них мають чіткий об'єктивний характер, оскільки наприклад, окремо обліковуються в бухгалтерській чи управлінській звітності. Інші, своєю чергою, мають більш розмиті межі, відтак, їх складніше ідентифікувати, оцінювати, діагностувати, прогнозувати тощо. Зазначена проблема особливо важлива в умовах вітчизняної економіки, коли сучасні інформаційні технології управління впроваджуються і використовуються фрагментарно.

Метою статті є виокремлення і надання змістовної характеристики низці основних чинників формування витрат на логістично-постачальницьку діяльність підприємств.

Виклад основного матеріалу дослідження

Вивчення теорії і практики дає змогу зробити висновок про те, що формування витрат логістично-постачальницьку діяльність підприємств, попри усю свою важливість, є складним та багатоаспектним процесом, що перебуває під впливом різноманітних чинників. Проблема актуалізується в умовах особливої важливості цього виду витрат у сучасних умовах, а також чималої значимості логістики для забезпечення ефективності виробничо-господарської діяльності суб'єкта підприємницької діяльності.

Знання і розуміння витрат на логістично-постачальницьку діяльність підприємств, а також чинників, які впливають на їхнє формування, сприяє вирішенню низки актуальних завдань управління, а саме: впровадження концепцій виробництва із найменшими витратами, ціноутворення, ідентифікування рівня впливу окремих статей логістично-постачальницьких витрат на собівартість продукції, удосконалення податкової політики, планування фінансово-економічних показників, бюджетування, розроблення стратегії функціонування тощо. Обсяг, величина і структура витрат на логістично-постачальницьку діяльність компаній визначають багато в чому сильні та слабкі боки виробничо-господарської діяльності, а також свідчать про раціональність використання різних матеріально-технічних ресурсів.

Доцільно зауважити, що використання різних концепцій управління витратами на логістично-постачальницьку діяльність, здійснення закупівель, управління ланцюгами постачання тощо визначається перш за все рівнем складності операційної діяльності підприємства, а також галузі, у якій воно працює. Разом з тим, очевидно, що тип політики такого управління багато в чому буде залежати від особистісного чинника. Відтак, як приклад, в одному випадку управління витратами на логістично-постачальницьку діяльність може зводитись до ведення типової пасивної політики у цій сфері, коли відсутня чітко виражена програма дій, а зусилля керівництва більшої мірою спрямовані на ліквідацію негативних наслідків, що виникають у логістично-постачальницькій підсистемі підприємства. Таким чином, за цих умов не здійснюється ґрунтовне діагностування причин несприятливих відхилень логістично-постачальницьких витрат, не прогноуються (або прогноуються фрагментарно) їхні потенційні наслідки з позиції перспективи, не діагностується логістично-постачальницька підсистема загалом, не формуються альтернативи щодо вирішення виявлених проблем, не розробляються моделі поведінки залежно від зміни середовища функціонування тощо. В іншому випадку процеси

управління витратами на логістично-постачальнику діяльність – продумані, економічно обґрунтовані, забезпечені дієвим управлінським інструментарієм.

На підставі виконаних досліджень, а також з урахуванням вивчення теорії і практики доцільно виокремити чинники формування витрат на логістично-постачальницьку діяльність, що

передбачають їхню систематизацію на чинники впливу на логістично-постачальницькі процеси та чинники впливу на зовнішніх стейкхолдерів (рис. 1). Причому, під стейкхолдерами доцільно розуміти «будь-яку особу чи групу осіб, що впливають на діяльність організації або відчують на собі вплив цієї діяльності» [1].

Рис. 1. Типологія чинників формування витрат на логістично-постачальницьку діяльність

Джерело: Власна розробка автора

Цілі, тактика та стратегія постачання є одним із ключових чинників впливу на логістично-постачальницькі процеси, що, своєю чергою, впливає на витрати на логістично-постачальницьку діяльність. Чітка та продумана політика у цій сфері сприяє оптимізуванню відповідних грошових потоків, мінімізуванню складських запасів шляхом дієвішого планування роботи з постачальниками, забезпеченню своєчасності перебігу усіх етапів виробничого процесу, скороченню сировинної складової собівартості продукції тощо. Цілі, тактика та стратегія постачання показуватимуть, у якому напрямку здійснюватиметься управління витратами на логістично-постачальницьку діяльність. Недостатній рівень уваги до цих процесів призводить до

негативних наслідків функціонування суб'єкта підприємницької діяльності.

Визначеність цілей, тактики та стратегії постачання дає змогу керівній підсистемі цих процесів перманентно виявляти стратегічні можливості у зазначеному напрямку і залучати до їхнього поглибленого вивчення різні групи економічного впливу чи окремих посадових осіб. Чітко сформовані цілі постачання будуть також орієнтиром для працівників компанії як напрямком їхніх подальших дій. Вони сприятимуть формуванню передумов встановлення ключових показників ефективності управління витратами на логістично-постачальницьку діяльність, а також можуть бути критеріями оцінювання персоналу логістичних підрозділів. Чим більш чіткими та

визначеними будуть цілі та тактика постачання, тим більш злагодженою буде політика управління зазначеними витратами, у т.ч. у системі управління витратами компанії загалом.

Інформаційне забезпечення логістично-постачальницької діяльності також є одним із чинників формування відповідних витрат. Очевидно, що сфера такого інформаційного забезпечення охоплює спектр різноманітної інформації, яка, включає, зокрема, інформацію про ціни, варіанти пропозиції сировини, матеріалів і комплектувальних на ринку. Використання інформаційних систем під час логістично-постачальницької діяльності дає змогу автоматизувати основні логістично-постачальницькі процеси, тим самим мінімізуючи несприятливі ризики і підвищуючи прозорість зазначених процесів на кожній ланці. Окрім того, автоматизування сприяє формуванню дієвої інформаційної бази для діагностування витрат на логістично-постачальницьку діяльність. Як зазначає М.В. Басанський [2], компанія може досягти суттєвого підвищення ефективності діяльності шляхом впровадження сучасних інформаційних систем управління постачанням, підвищуючи взаємозв'язок функцій, вдосконалюючи контроль і компетентності ключових працівників, що задіяні у сферу постачання, а також мінімізуючи ризики шахрайства. Причому, як відомо, автоматизування логістично-постачальницької діяльності потрібне як великим компаніям (які працюють із значною кількістю асортиментних груп матеріально-технічних ресурсів), так і середнім чи навіть малим.

Розглядаючи інформаційне забезпечення логістично-постачальницької діяльності, варто виокремити і таку його перевагу, як підвищення оперативності ухвалення управлінських рішень у зазначеній сфері, у т.ч. і в процесі налагодження партнерських стосунків з новими постачальниками. Особливо корисним таке автоматизування буде для цілей контролінгу, управлінського обліку та внутрішнього аудиту. Інформаційна база логістично-постачальницької діяльності акумулює в собі широке різноманіття усілякої інформації, що стосується постачальників, перевізників, відповідного документального забезпечення, інформаційно-аналітичних матеріалів, прогнозних розрахунків тощо. Важливість інформаційного забезпечення логістично-постачальницької діяльності актуалізується з урахуванням транспортної складової у цих процесах. Як відомо, наприклад, завдяки системам супутникової навігації керівники підприємств мають змогу переглядати рух власного транспорту і тим самим досягати економії палива.

Дії підрозділів і / чи посадових осіб з постачання також формують витрати на логістично-постачальницьку діяльність. Їхня професійність у зазначеній сфері дає змогу не лише своєчасно здійснити постачання сировини, матеріалів та комплектувальних, а й забезпечувати при цьому належну якість, оптимальну ціну,

потрібну кількість. Нововведення логістично-постачальницьких підрозділів підприємств можуть призвести до зниження витрат на логістично-постачальницьку діяльність та оптимізування кожної ланки відповідної технології. Дії підрозділів і / чи посадових осіб з постачання також багато в чому формують імідж суб'єкта господарювання та послаблюють чи посилюють щодо нього партнерську довіру у бізнес-середовищі.

Логістично-постачальницькі технології є наступним чинником впливу на логістично-постачальницькі процеси, які, своєю чергою, формують відповідні витрати. Як свідчить вивчення теорії і практики, у більшості компаній такі технології є ретельно відпрацьовані. Значна кількість підприємств не лише використовують усталені механізми постачання матеріально-технічних ресурсів, а й аналізують існуючих чи потенційних постачальників з позиції альтернатив, тим самим мінімізуючи логістично-постачальницькі витрати. Враховуючи результати досліджень О.Г. Мельник, О.М. Бодарецької та В.Й. Жежухи щодо трактування змісту поняття «технологія» [5], під логістично-постачальницькими технологіями слід розуміти логічно обґрунтований порядок постачання матеріально-технічних ресурсів з метою забезпечення операційного процесу, що враховує сукупність відповідного управлінського інструментарію і базується на ухваленні оптимальних управлінських рішень у зазначеній сфері. Зазначені логістично-постачальницькі технології охоплюють не лише безпосередній процес постачання матеріально-технічних ресурсів, але й дотичні до цього операції, у т.ч. вибір постачальників.

Витрати на логістично-постачальницьку діяльність формуються і під впливом організування складського господарства підприємства. Як відомо, на складах акумулюються матеріально-технічні ресурси, що використовуються в операційному процесі суб'єктів господарювання. Саме вони виконують балансувальну функцію між постачанням і споживанням в межах компанії, а також між попитом та пропозицією на її продукцію. В аналізованій сфері власники і керівники розглядають низку альтернатив, наприклад, щодо використання власних чи орендованих складів, наявності чи відсутності складу, використання штатних охоронців складу чи аутсорсингу, застосування власних складів чи складів спільного використання тощо. Як зазначають А.І. Мосальов та В.А. Ларкін [6], місцерозташування складу здебільшого визначається з використанням методів повного перебору, евристичного аналізування, методу визначення «центру тяжіння» та ін.

Як свідчить вивчення теорії і практики, ухвалення більшості рішень щодо удосконалення складського господарства суб'єкта господарювання – це складне завдання, адже здебільшого такі рішення вимагають реалізації складних

проектів, ретельного планування відповідних витрат, а також комплексного розуміння операційного процесу підприємства загалом і можливої зміни його організування під впливом зміни політики складування. У зазначеній сфері керівники і власники підприємств здебільшого виокремлюють проблеми низького рівня калькулювання витрат на удосконалення складського господарства, а також некомплексності розуміння потенційних ефектів від реалізованих змін.

Узагальнення теоретичного та практичного досвіду дає змогу стверджувати про те, що величина витрат на логістично-постачальницьку діяльність підприємств залежить від таких особливостей організування складського господарства, як: умови складування і збереження матеріально-технічних ресурсів, вид складування, технологічне обладнання складу, обсяги постачання за кожним із видів матеріально-технічних ресурсів, умови їхнього переміщення як в межах складів, так і зі складів безпосередньо у виробництво тощо. Загалом, вивчення теорії і практики свідчить, що підприємство може бути наближеним на певну відстань до постачальників матеріально-технічних ресурсів.

В аналізованій сфері за результатами вивчення теорії і практики слід вказати, що керівники та власники підприємств для оптимізування витрат на логістично-постачальницькі процеси зберігання можуть обрати різні альтернативи щодо складського господарства, а саме:

- будівництво нового складу;
- розбудова існуючого складу;
- зміна місцерозташування складу;
- оренда складу (наприклад, замість використання власного приміщення до цього часу);
- інсорсинг складування (наприклад, від логістичного оператора);
- аутсорсинг складування (наприклад, до логістичного оператора);
- впровадження чи розвиток ІТ-підтримки складування;
- розвиток технічного забезпечення складування тощо.

Формуються витрати на логістично-постачальницьку діяльність підприємств і під впливом обсягу товарообороту підприємства. Очевидно, що у цих умовах слід більшою мірою говорити про пряму залежність цих параметрів, оскільки збільшення обсягів реалізації продукції практично завжди призводить до збільшення логістично-постачальницьких витрат і навпаки (разом з тим, слід пам'ятати і про ефект масштабу).

Структура і величина витрат на логістично-постачальницьку діяльність підприємств перебуває також під впливом товарної структури виробництва. Очевидно, що, по-перше, для різних груп товарів характерний різний рівень матеріаломісткості. З іншого боку, оптимізування витрат на логістично-постачальницьку діяльність значною мірою залежатиме і від сформованого асортименту продукції, чіткого розуміння вироб-

ничих чинників, що обмежують виробництво товарів, належного обґрунтування необхідного обсягу продажу кожної з асортиментних груп товарів. Причому, вказана товарна структура виробництва повинна розглядатися не як статична величина, а як динамічна характеристика, що враховує подальшу її зміну під впливом внутрішніх і зовнішніх чинників.

Як відомо з теорії і практики, нерідко суб'єкти підприємницької діяльності свідомо диверсифікують своє виробництво, пропонуючи ринку широке різноманіття товарів і послуг. Тим самим сфера витрат на логістично-постачальницьку діяльність суттєво ускладнюється. Водночас доцільно зауважити, що товарна структура виробництва більшою мірою аналізується у бізнесі з позиції фінансового аналізу та діагностики діяльності (вивчається динаміка виготовлення і реалізації валової та товарної продукції, аналізується виконання виробничої програми за кожною асортиментною групою, ідентифікується структура товарної продукції і вплив структурних зрушень на виконання виробничої програми, розраховується точка беззбитковості та визначається запас міцності підприємства). Своєю чергою, у цьому всьому проблемі діагностування витрат на логістично-постачальницьку діяльність займають другорядне місце.

Особливості операційного циклу підприємства (тобто поєднання виробничого та фінансового циклів) також впливають на формування витрат на логістично-постачальницьку діяльність. Зокрема, як відомо, чим меншою є тривалість такого операційного циклу, тим відповідно меншими є витрати на складування і зберігання сировини, матеріалів та комплектувальних. Так само впливають на витрати на логістично-постачальницьку діяльність інші складові операційного циклу суб'єкта господарювання, а саме: час поступлення сировини, оборотність запасів в днях, період оплати вартості сировини, період обороту кредиторської та дебіторської заборгованостей, отримання грошових коштів від покупців тощо. Теорією і практикою доведено, що скорочення операційного циклу динаміці та його складових – виробничого та фінансового циклів – розглядається як позитивна тенденція не лише для управління підприємством загалом, а й для оптимізування витрат на логістично-постачальницьку діяльність.

Наступним чинником формування витрат на логістично-постачальницьку діяльність підприємств є технологічний рівень виробництва. Так, за інших рівних умов сприяють зменшенню цих витрат впровадження прогресивних технологій, автоматизування технологічних операцій, зміна конструктивних характеристик виробів, застосування нових видів сировини і матеріалів тощо.

Імідж підприємства можна трактувати як один із чинників впливу на зовнішніх стейкхолдерів, що формує витрати на логістично-постачальницьку діяльність. Слушною можна вважати думку А.М. Дідика [3], згідно якої «якщо

імідж суб'єкта господарювання є позитивним, то і уся продукція із відповідними атрибутами сприйматиметься належним чином, негативний імідж навпаки слугуватиме несприятливим ідентифікатором для усіх цих зовнішніх атрибутів». Зовнішнє сприйняття суб'єкта підприємницької діяльності впливає не лише на особливості його взаємодії зі споживачами, а й з усіма суб'єктами логістично-постачальницької діяльності, що у підсумку впливає на склад і структуру витрат такої діяльності. Як відомо, основою іміджу компанії є не лише внутрішні та зовнішні відносини персоналу, а й так звана офіційна атрибутика організації, а саме: назва, товарний знак, емблема тощо. Відтак, як приклад, підприємство з високим рівнем зовнішнього іміджу, що перетворило свою продукцію в бренди, відповідним чином будуватиме свої партнерсько-комерційні відносини із постачальниками, транспортними компаніями, логістичними організаціями тощо. Те ж саме впливатиме на рівень якості сировини, матеріалів та комплектувальних, що використовуватимуться суб'єктом підприємницької діяльності в його операційній діяльності.

Соціальна відповідальність підприємства як чинник впливу на зовнішніх стейкхолдерів також безпосередньо впливає на формування витрат на логістично-постачальницьку діяльність. Так, високий рівень розвитку такої соціальної відповідальності може безпосередньо впливати на вибір постачальника з того чи іншого регіону, на співпрацю з тими постачальниками, технологічні процеси яких сприяють захисту навколишнього середовища чи враховують усі аспекти захисту прав працівників, на формування партнерських відносин більшою мірою з представниками малого та середнього бізнесу з метою їхньої підтримки тощо. Враховуючи чинник соціальної відповідальності, суб'єкти підприємницької діяльності під час реалізації логістично-постачальницьких процесів можуть враховувати дотримання потенційним чи існуючим бізнес-партнером норм щодо оплати праці працівників, створення ним офіційних робочих місць, дотримання податкового, фінансового, екологічного та іншого законодавства, ведення бізнесу з урахуванням етичних норм та суспільних очікувань тощо.

Рівень конкуренції на ринку є наступним чинником формування витрат на логістично-постачальницьку діяльність (чинником впливу на зовнішніх стейкхолдерів). Зокрема, як відомо, розвиток конкуренції на ринку призводить до розширення можливостей здійснення логістично-постачальницьких операцій із закупівель, у т.ч. шляхом залучення іноземних постачальників. Щоб досягти успіху під час оптимізування витрат на логістично-постачальницьку діяльність, підприємство повинно ефективно використовувати можливості конкурентного середовища. З іншого боку, за цих умов зовнішні стейкхолдери (транспортні компанії, логістичні організації, банківські установи тощо) також повинні

активізовуватись і представляти компанії свої конкурентні переваги.

Формування витрат на логістично-постачальницьку діяльність підприємств здійснюється також під впливом транспортно-логістичної інфраструктури, яка, своєю чергою, впливає на зовнішніх стейкхолдерів суб'єкта підприємницької діяльності. Як зазначає А.В. Дмитрієв [4], транспортно-логістична інфраструктура – це «комплекс взаємопов'язаних елементів, що забезпечують функціонування системи закупівель, постачання, збереження і постачання продукції до споживача». Автор акцентує увагу на тому, що чимало економічних досліджень пов'язані з проблемами формування, розвитку і розміщення об'єктів логістичної інфраструктури і транспортно-складських комплексів. Особливої актуальності у цьому контексті набувають проблеми розмірів і географічного розташування потужностей, які використовуються у логістиці, що безпосередньо впливає на рівень і структуру витрат суб'єкта підприємництва.

В аналізованому контексті слід згадати, перш за все, формування та реалізацію транспортної політики в державі, лібералізацію й гармонізацію транспортного ринку, рівень розвитку аутсорсингу логістичних послуг, складську нерухомість, систему під'їзних шляхів, транспортний парк тощо. Під впливом цих та інших елементів транспортно-логістичної інфраструктури формується цінова політика на логістично-постачальницькі послуги, вибудовуються взаємопов'язані підприємства з постачальниками тощо. Розвинута транспортно-логістична інфраструктура дає змогу як транспортним компаніям, так і безпосередньо підприємствам-виробникам укрупнювати й інтегрувати вантажопотоки, оптимізувати завантаження транспортних засобів, інтенсифікувати процес постачання вантажів тощо. Це також сприяє розвитку процесів логістичної кооперації між різними учасниками транспортно-логістичного ланцюга.

З-поміж чинників впливу на зовнішніх стейкхолдерів доцільно виокремити і чинник інфляційних очікувань, який також впливає на формування витрат на логістично-постачальницьку діяльність підприємств. Так, як відомо, інфляції є одним із чинників інвестиційного клімату і впливає там самим на розвиток транспортно-логістичних послуг. Окрім того, інфляція коригує різні фінансові потоки у бізнес-середовищі (зокрема, в окремих випадках компанії надають перевагу збільшенню запасів готової продукції на складах і зростанню дебіторської заборгованості).

Висновки

Таким чином, виокремлено і надано змістовну характеристику низці основних чинників формування витрат на логістично-постачальницьку діяльність підприємств, які систематизовано на чинники впливу на логістично-постачальницькі процеси (цілі, тактика

та стратегія постачання, інформаційне забезпечення логістично-постачальницької діяльності, дії підрозділів і / чи посадових осіб з постачання, логістично-постачальницькі технології, організування складського господарства, обсяги товарообороту, товарна структура виробництва,

особливості операційного циклу, технологічний рівень виробництва) та чинники впливу на зовнішніх стейкхолдерів (імідж підприємства, соціальна відповідальність підприємства, рівень конкуренції на ринку, транспортно-логістична інфраструктура, інфляційні очікування).

Abstract

The article indicates and thoroughly characterizes a set of the main factors influencing formation of costs for company's logistics activity, which are divided into factors of the influence on logistics processes (goals, tactics and a strategy of supply, information maintenance of logistics activity, actions of departments and/or executives related to supply, logistics technologies, organizing warehouse management, turnover amounts, the commodity structure of production, peculiarities of an operational cycle, the technological level of production) and factors of the influence on external stakeholders (company image, social responsibility of a company, the competition level in a market, transport and logistics infrastructure, inflationary expectations).

The author has revealed that meaning of costs directly stipulates classification of factors influencing formation of costs for company's logistics activity. The author proves that some costs may be precisely identified, because they are disclosed in accounting or managerial reports. In turn, the others are ambiguous. Hence, it is difficult to indicate, evaluate, diagnose, and prognosticate them. The mentioned problem is especially important under conditions of domestic economy, when modern information technologies of management are implemented and applied fragmentary.

The author has concluded that formation of costs for company's logistics activity is a complicated and comprehensive process, which is influenced by various factors. Under conditions of peculiar importance of this type of costs these days and great significance of logistics for providing efficiency of production and economic activity of an economic entity, the researched issue is of current concern.

Understanding and awareness of costs for company's logistics activity and the factors influencing cost formation conduce to solving a set of relevant problems of management, namely implementation of a concept of production at the lowest cost, pricing, identification of the level of influence of particular logistics costs on product total cost, improvement of a tax policy, planning financial and economic figures, budgeting, development of an operation strategy, etc. An amount, value, and the structure of costs for company's logistics activity determine strengths and weaknesses of production and economic activity and indicate the extent of rational use of different logistics resources.

Prospects of further researches should consist in development of methodical frameworks for evaluation of the level of influence of certain factors on formation of costs for company's logistics activity.

JEL Classification: M 31.

Список літератури:

1. Аммарі А.О. Класифікація стейкхолдерів на основі взаємних очікувань / А.О. Аммарі // Актуальні проблеми економіки. – 2012. – №8 (134). – С. 150-155.
2. Басанский М.В. Информационные системы управления закупками / М.В. Басанский // Экономикс. – 2013. – №2. – С. 13-18.
3. Дідик А.М. Соціально-економічні важелі забезпечення полівекторного розвитку підприємств: дис. д-ра екон. наук: 08.00.04 / А.М. Дідик. – Львів, 2016. – 441 с.
4. Дмитриев А.В. Логистическая инфраструктура: [учебн. пособие] / А.В. Дмитриев. – СПб.: Изд-во СПбГУЭФ, 2012. – 65 с.
5. Мельник О.Г. Поняття технологій мотивування персоналу підприємств / О.Г. Мельник, О.М. Бодарецька, В.Й. Жежуха // Економіка. Фінанси. Право. – 2015. – №11. – С. 7-11.
6. Мосалев А.И. Актуальность инвестиций в логистическую систему предприятий пищевой промышленности / А.И. Мосалев, В.А. Ларкин // Современная экономика: проблемы, тенденции, перспективы. – 2012. – №7. – С. 17-27.

References:

1. Ammari, A. (2012). Klyasyfikatsiya steykholderiv na osnovi vzayemnykh ochikuvan [Classification of stakeholders based on shared expectations]. Aktualni problemy ekonomiky – Current problems of economics, 8 (134), 150-155 [in Ukrainian].
2. Basanskiy, M. (2013). Informatsionnyye sistemy upravleniya zakupkami [Management information system procurement]. Ekonomiks, 2, 13-18 [in Russian].

3. Didyk, A. (2016) Sotsialno-ekonomichni vazheli zabezpechennya polivekturnoho rozvytku pidpryyemstv [Socio-economic tools of providing enterprises multi-vector development]. Doctor's thesis. Lviv [in Ukrainian].
4. Dmitriyev, A. (2012). Logisticheskaya infrastruktura [Logistics infrastructure]. St. Petersburg: SPbGUEF [in Russian].
5. Melnyk, O., Bodaretska, O., & Zhezhukha, V. (2015). Ponyattya tekhnolohiy motyvuvannya personalu pidpryyemstv [The concept of technologies of motivation of the personnel of the enterprises]. Ekonomika. Finansy. Pravo – Economy. Finances. Right, 11, 7-11 [in Ukrainian].
6. Mosalev, A., & Larkin, V. (2012). Aktualnost investitsiy v logisticheskuyu sistemu predpriyatiy pishchevoy promyshlennosti [The importance of investment in the logistics system of the food industry]. Sovremennaya ekonomika: problemy, tendentsii, perspektivy – Modern economy: problems, trends, prospects, 7, 17-27 [in Russian].

Надано до редакційної колегії 26.09.2016

Телішевська Ольга Богданівна / Olha B. Telishevskaya
inem.dept@lpnu.ua

Дідик Андрій Миколайович / Andrii M. Didyk
andrii.m.didyk@gmail.com

Посилання на статтю / Reference a Journal Article:

Чинники формування витрат на логістично-постачальницьку діяльність підприємств [Електронний ресурс] / О. Б. Телішевська, А. М. Дідик // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2016. – № 5 (27). – С. 96-103. – Режим доступу до журн.: <http://economics.opu.ua/files/archive/2016/n5.html>